

Koncepcia na ochranu odberateľov spĺňajúcich podmienky energetickej chudoby

Informatívny materiál

Obsah

Úvod.....	4
1 Príčiny energetickej chudoby.....	5
2 Súčasná situácia v Európskej únii.....	6
2.1 Opatrenia prijaté vo vybraných krajinách EÚ.....	10
3 Súčasná situácia v Slovenskej republike.....	11
3.1 Legislatívna úprava	12
3.2 Prijaté opatrenia na znižovanie energetickej chudoby	13
3.2.1 Opatrenia v hospodárskej politike.....	13
3.2.2 Operačné programy	13
3.2.3 Opatrenia na znižovanie chudoby pod gesciou MPSVR SR	13
3.2.4 Podpora zamestnávania Rómov	14
3.2.5 Otázky zamestnávania starších	15
3.2.6 Ďalšie opatrenia na znižovanie energetickej chudoby v podmienkach Slovenskej republiky.....	15
4 Definícia a stanovenie kritérií energetickej chudoby.....	17
4.1 Definícia hmotnej núdze	17
4.2 Definícia energetickej chudoby.....	17
4.3 Stanovenie hodnoty minimálnej energetickej potreby domácností	18
4.4 Stanovenie kritéria energetickej chudoby	19
5 Riešenie energetickej chudoby v podmienkach Slovenskej republiky	21
5.1 Operatívne riešenia.....	21
5.1.1 Zavedenie príspevku na energie.....	21
5.2 Systémové riešenia.....	24
5.2.1 Ministerstvo hospodárstva SR.....	24
5.2.2 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.....	25
5.2.3 Ministerstvo financií SR	26
5.2.4 Ministerstvo dopravy a výstavby SR	26
5.2.5 Úrad pre reguláciu sieťových odvetví.....	27
5.2.6 Ministerstvo životného prostredia SR.....	27
5.3 Finančný vplyv z návrhu	27
Záver	30
Prílohy.....	32

Zoznam obrázkov

Obrázok 1	Prepojenie faktorov súvisiacich so vznikom energetickej chudoby	5
Obrázok 2	Percentuálny podiel obyvateľov ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením v roku 2018 v EÚ.....	6
Obrázok 3	Grafické znázornenie diaľkového odpočtu s možnosťou diaľkového zapnutia a vypnutia elektromerov.....	23

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1	Kritériá štátov EÚ pre energetickú chudobu.....	7
Tabuľka 2	Priemerné náklady na minimálnu energetickú potrebu za jeden mesiac	18
Tabuľka 3	Ročné príjmy a výdavky súkromných domácností v roku 2018 v eur.....	19
Tabuľka 4	Výpočet mesačného príspevku vynaloženého na minimálnu energetickú potrebu domácností.....	20
Tabuľka 5	Výpočet mesačného príspevku vynaloženého na minimálnu energetickú potrebu domácností.....	28
Tabuľka 6	Vývoj počtu domácností poberaajúcich príspevkov na bývanie	28
Tabuľka 7	Výpočet dosahu navrhovaného príspevku na energie na štátny rozpočet.....	29

Zoznam grafov

Graf 1	8
Graf 2 Jednotlivé opatrenia na ochranu zraniteľných odberateľov v roku 2017- ACER (zdroj : ACER Market Monitoring Report 2017 - CONSUMER PROTECTION AND EMPOWERMENT	8

Úvod

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej len „úrad“) podľa § 9 ods. 3 písm. f) zákona č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v spolupráci s Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky (MH SR), Ministerstvom financií Slovenskej republiky (MF SR) a Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (MPSVR SR) vypracoval Koncepciu na ochranu odberateľov spĺňajúcich podmienky energetickej chudoby, ktorá naznačuje možnosti riešenia problematiky energetickej chudoby na celoštátnej úrovni a možnosti vyplývajúce z kompetencií úradu a ostatných orgánov štátnej správy, lebo energetickú chudobu treba riešiť komplexne, za účasti všetkých zainteresovaných rezortov. Ochrana odberateľov spĺňajúcich podmienky energetickej chudoby by mala zohľadňovať ekonomickú realitu danej krajiny a nevytvárať ďalší priestor rozširovania chudoby prenášaním nákladov na ostatné obyvateľstvo. Energetická chudoba je dôsledkom mnohých faktorov, pričom ich prevažná časť primárne nie je spojená s výrobcami, či dodávateľmi energií.

Problém energetickej chudoby, keď sa energie stávajú cenovo nedostupnými, už nie je problémom len rozvojových krajín, ale stále viac sa tento fenomén objavuje aj v rozvinutých krajinách Európy. V posledných rokoch sa dostáva do problémov so zabezpečením svojich energetických potrieb čoraz viac domácností. Je to sociálny problém, ktorý je obrazom celkového stavu spoločnosti.

Energetická chudoba je vnímaná ako situácia, keď jednotlivci alebo domácnosti nemajú dostatok finančných prostriedkov na zabezpečenie vykurovania a ďalších energií, potrebných na fungovanie domácnosti. Je potrebné zabezpečiť finančné prostriedky na pomoc domácnostiam, ktoré si vyžadujú podporu, aby občania netrpeli negatívnym vplyvom nedostatku energií na zdravie a mohli udržiavať dobrú kvalitu života.

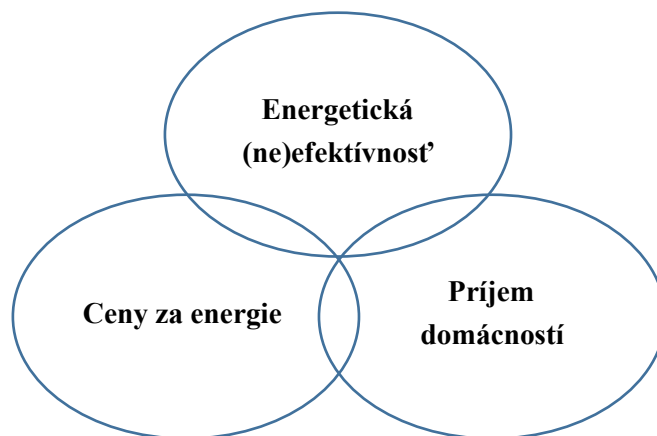
Podľa Európskej komisie je týmto stavom v Únii postihnutých viac ako 50 miliónov domácností. Európska únia musí vyvíjať aktivity na určenie spoločných pravidiel tak, aby všetky členské štáty postupovali pri riešení energetickej chudoby podľa jednotných pravidiel.¹

¹ <https://www.energypoverity.eu/about/what-energy-poverty>

1 Príčiny energetickej chudoby

Dostupná energia nepochybne patrí medzi základné životné potreby človeka a zásadne ovplyvňuje hospodársky a sociálny rozvoj. Väčšina používaných zdrojov v súčasnosti je neobnoviteľných, ich svetové zásoby klesajú. Pri súčasnom raste nárokov obyvateľstva na energiu (rast životnej úrovne, ako aj rast počtu obyvateľov) to znamená neustály rast cien energií, čo sa premieňa do tlaku na rozpočty domácností.

Medzi hlavné príčiny energetickej chudoby patrí nedostatočný príjem domácnosti, neefektívny spôsob vykurovania, nedostatočná tepelná izolácia budov a cenová nedostupnosť energie. Vzťah medzi týmito príčinami je možné vyjadriť graficky. Prepojením všetkých týchto troch príčinných súvislostí, ako synergie troch základných faktorov, všeobecne vzniká energetická chudoba.

Obrázok 1 Prepojenie faktorov súvisiacich so vznikom energetickej chudoby

V strednej a východnej Európe sú aj ďalšie príčiny energetickej chudoby, ako nevyhovujúci stav bytového fondu, monopolné postavenie dodávateľov tepla v centrálnych systémoch a ich cenová politika a nevyhovujúce systémy sociálneho bývania. Medzi hlavné skupiny, ktoré sú ohrozené energetickou chudobou možno zaradiť seniorov, ktorí platia za vykurovanie veľkých bytov, v ktorých pôvodne bývala celá rodina. Ďalej sú to domácnosti na dedinách, domácnosti dislokované v priestoroch koncentrovanej a generačnej chudoby (napríklad marginalizované rómske komunity), samozivitelia a nezamestnaní, ktorí žijú v domoch alebo bytoch s veľkými energetickými stratami. Energetická chudoba je často príčinou exekúcií alebo ďalšieho zadlžovania – nedoplatok za energiu je jednorazovým výdavkom, ktorý nízkopříjmové domácnosti nedokážu uhradiť a dávkové systémy na tieto jednorazové výdavky nedokážu reagovať.

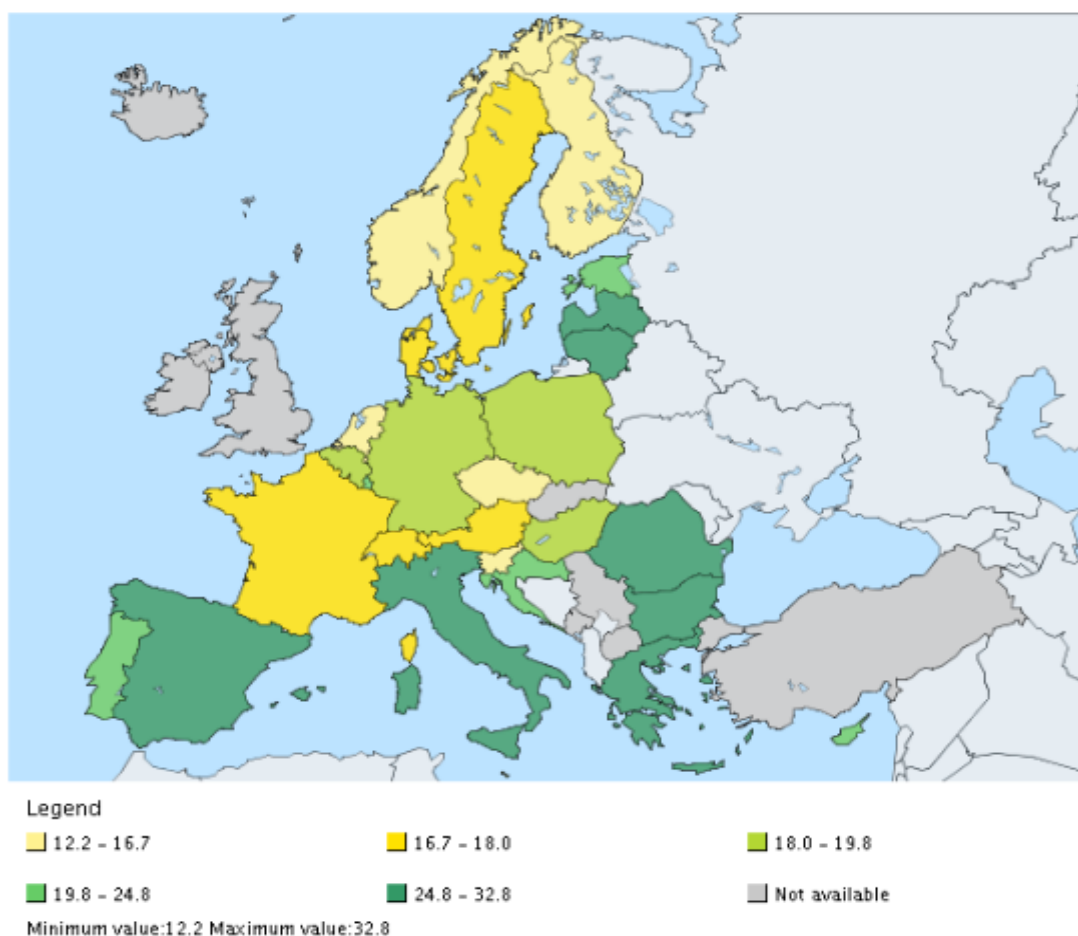
Nízkopříjmové domácnosti pritom nemajú možnosť túto situáciu zmeniť z dôvodu, že na zateplenie alebo výmenu zdroja vykurovania nemajú prostriedky, alebo žijú v podnájme. Pri nájomných bytoch vstupuje do vzniknutej situácie tzv. dilemma vlastníka a nájomníka: prostriedky do významnej obnovy budovy musí investovať vlastník, úspory energie pritom znižujú náklady nájomníka.

2 Súčasná situácia v Európskej únii

Aj keď doteraz v rámci Európskej únie neexistuje jednotná metodika, akým spôsobom merať energetickú chudobu, prevažuje názor, že ide o stav, keď náklady domácností za energie tvoria významný podiel disponibilného príjmu. S týmto úzko súvisí aj riziko, že domácnosť môže byť odpojená od sústavy alebo siete. Európska komisia (EK) používa definíciu: „*Energetická chudoba znamená ťažkosť alebo neschopnosť udržať v príbytku vhodné teplotné podmienky, ako aj ťažkosť alebo neschopnosť mať k dispozícii za primeranú cenu iné základné energetické služby.*“

V súčasnosti má pre energetickú chudobu definíciu len tretina členských štátov. EK však členským štátom pripomína, že „keď sa budete pozeráť iným smerom, neznamená to, že problém zmizne.“ Až 50 miliónov Európanov si nemôže dovoliť toľko energie, koľko by potrebovalo. Riešenie musí byť medziodvetvové, zhodli sa experti.

Percentuálny podiel obyvateľov s rizikom chudoby a sociálneho vylúčenia v členských krajinách EÚ v roku 2018 je graficky vyjadrený na obrázku č. 2.

Obrázok 2 Percentuálny podiel obyvateľov ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením v roku 2018 v EÚ²

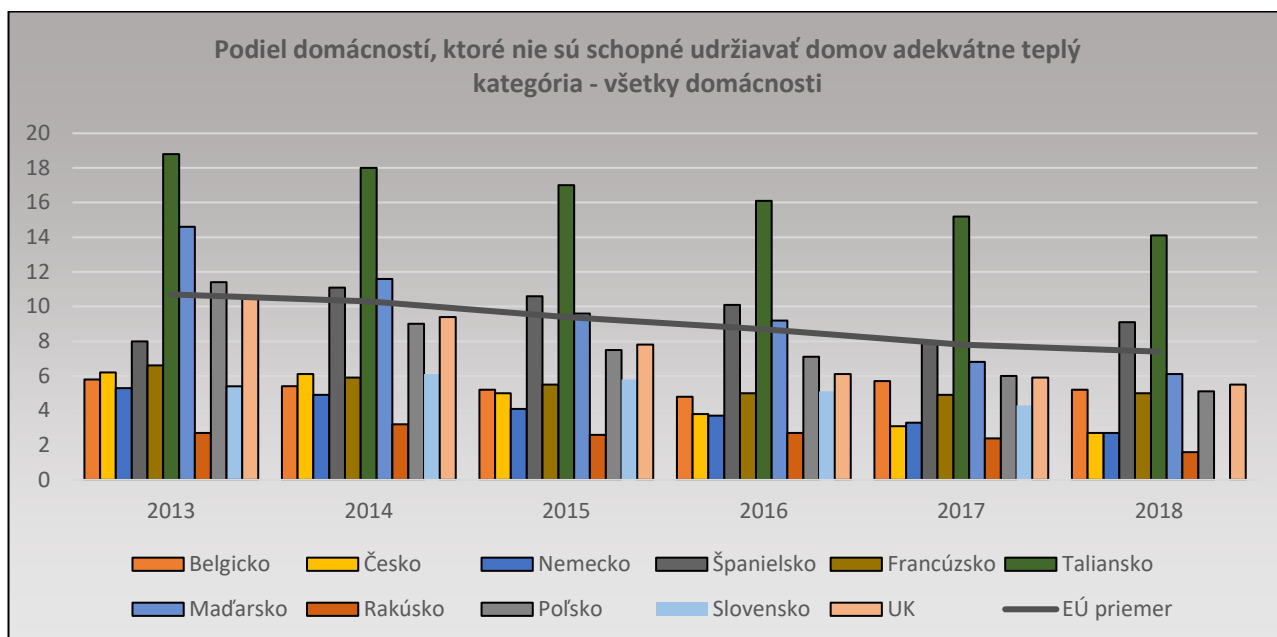
² Zdroj: http://ec.europa.eu/eurostat/data/database?node_code=t2020_50

Energetická chudoba sa v európskych štátoch rieši rôznymi spôsobmi. Energeticky chudobným odberateľom sa v Bulharsku, Holandsku a Švédsku pomáha tak, že dodávateľ energie musí pred odpojením informovať sociálnu alebo opatrovateľskú službu. Vo Fínsku a Švédsku sociálna alebo opatrovateľská služba platí faktúry za energie. V Bulharsku a Nórsku sa poskytuje energetický príspevok. Vo Fínsku, Írsku a Slovinsku sa ochrana energeticky odkázaným občanom zabezpečuje aj tým, že odpojenie od energií je zakázané v prípade chronicky chorých odberateľov. Tzv. sociálne tarify má Belgicko, Španielsko, Francúzsko, Taliansko, Portugalsko a Rumunsko. Špeciálne tarify, z iniciatívy samotných energetických podnikov, sú vo Veľkej Británii, kde poskytujú dotácie, ktoré sú v prípade chladných zím poskytované starším ľuďom a ľuďom s nízkymi príjmami.

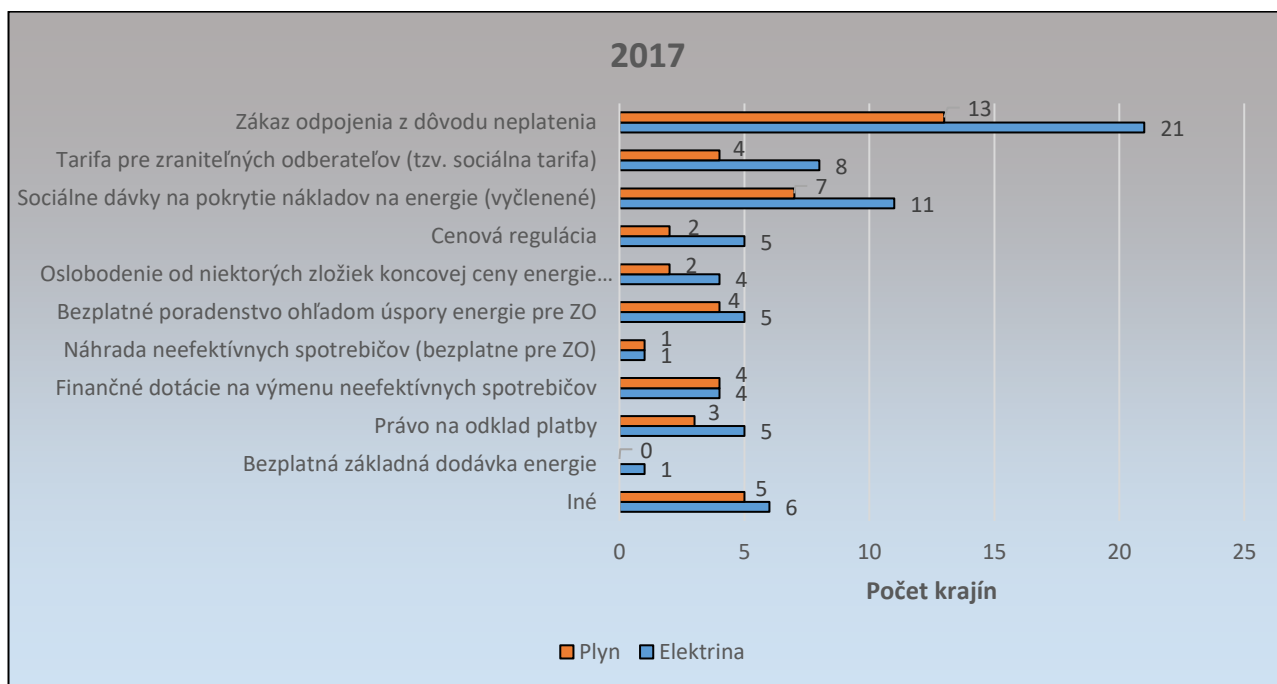
Tabuľka 1 Kritériá štátov EÚ pre energetickú chudobu

Kritériá štátov EÚ pre energetickú chudobu										
	odkázanosť občana na sociálnu službu	staroba a zdravotné postihnutie	nízky finančný príjem rodiny	chronická choroba	mnoho početnosť rodiny	nezamestnanosť	stanovenie pomoci dohodou	stanovenie kritérií pre odľahlé oblasti	stanovenie podmienok prerušenia dodávky a odpojenia	určenie špeciálnych sociálnych taríf a zliav pre zraniteľných odberateľov, dotácie
Belgicko		✓								
Bulharsko	✓									
Cyprus										✓
Česká republika			✓							
Dánsko								✓		
Estónsko									✓	✓
Fínsko				✓		✓				
Francúzsko			✓		✓					
Grécko		✓	✓							
Holandsko									✓	
Chorvátsko							✓			
Luxembursko									✓	✓
Maďarsko	✓			✓	✓		✓		✓	✓
Malta										✓
Portugalsko										✓
Rakúsko							✓		✓	✓
Rumunsko									✓	✓
Španielsko										✓
Švédsko							✓			✓
Taliansko							✓			✓
Ukrajina		✓		✓						
Veľká Británia			✓		✓				✓	✓

Podiel domácností, ktoré nie sú schopné udržiavať domov adekvátne teplý, je v jednotlivých členských štátoch rôzny. Výrazne nad hodnotou európskeho priemeru sú najmä Taliansko, Poľsko a Maďarsko. Údaje sú znázornené v nasledujúcom grafe.³

Graf 1

Graf 2 Jednotlivé opatrenia na ochranu zraniteľných odberateľov v roku 2017- ACER (zdroj : ACER Market Monitoring Report 2017 - CONSUMER PROTECTION AND EMPOWERMENT)

Z uvedeného grafu vyplýva, že 21 členských štátov EÚ má vo svojej legislatíve ustanovenia o obmedzení odpojiť časť odberateľov, ktorí majú dlžoby voči dodávateľovi. Je nutné, aby

³ http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?lang=en&dataset=ilc_md01,

odberatelia dostávali jasné a zrozumiteľné faktúry a vyúčtovania, uľahčila sa zmena dodávateľa, zvýšila sa energetická efektívnosť domácností.

Najzraniteľnejšie sociálne skupiny sú skupiny s nízkymi príjmami. Sem patria osoby staršie ako 65 rokov, osamelí rodičia, nezamestnaní alebo osoby poberajúce sociálne dávky. Vo väčšine prípadov tiež platí, že osoby s nízkymi príjmami bývajú v domoch s nevhodnou tepelnou izoláciou, takže sa ľahko stanú energeticky chudobnými. Ďalšou možnou ohrozenou skupinou sú domácnosti s viacerými deťmi alebo ľudia v dôchodkovom veku, ktorí žijú vo veľkých domoch a nemajú dostatok finančných prostriedkov na zateplenie alebo presťahovanie.

Každý členský štát je zodpovedný za riešenie problému energetickej chudoby, pričom má konať v rámci stanovených právomocí (národných, regionálnych, miestnych). Niektoré členské štáty prijali opatrenia, aby znížili dôsledky energetickej chudoby, ako napríklad zákaz odpojiť zraniteľné domácnosti od elektriny v nepriaznivom klimatickom období. Európska únia vydáva právne predpisy a má právomoci v oblasti energetickej politiky, a preto priamo alebo nepriamo ovplyvňuje výskyt energetickej chudoby v členských štátoch. Je preto dôležité, aby Európska únia konala a vypracovala politiky v rámci svojich právomocí a vypracovala návrh na koncepciu riešenia energetickej chudoby.

Problém energetickej chudoby bol riešený zo strany Európskej únie v právnych aktoch tretieho a štvrtého energetického balíčka, v ktorom Európska únia členským štátom určila povinnosť prijať vhodné opatrenia, ktoré by mali v konečnom dôsledku prispieť k ochrane práv konečných spotrebiteľov, a to v nasledujúcich smerniciach Európskeho parlamentu a Rady:

- **smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES** z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 2003/55/ES;
- **smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ** z 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2009/125/ES a 2010/30/EÚ a ktorou sa zrušujú smernice 2004/8/ES a 2006/32/ES;
- **smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2002** z 11. decembra 2018, ktorou sa mení smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti;
- **smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/844** z 30. mája 2018, ktorou sa mení smernica 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov a smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti;
- **smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001** z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov;
- **smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/692** zo 17. apríla 2019, ktorou sa mení smernica 2009/73/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom;
- **smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944** z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ.

Hlavný dôraz sa musí klásť na opatrenia zvyšujúce energetickú účinnosť pre energeticky chudobné domácnosti. Európsky parlament (EP) v zmysle článku 24 platnej smernice navrhuje, aby členské štáty vo svojich národných akčných plánoch energetickej efektívnosti stanovili opatrenia na zníženie rizika energetickej chudoby. **Je potrebné uprednostniť**

opatrenia na nákladovo efektívnu obnovu existujúcich budov. EP kritizuje skutočnosť, že sedem členských štátov ešte stále nezaviedlo energetické audity (článok 8). Je pozitívne, že Slovenská republika medzi tieto štáty nepatrí. Slovenská republika transponovala smernicu 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti zákonom č. 100/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov. Jednou z najdôležitejších zmien je práve zmena systému povinného energetického auditu. Slovenská republika transponovala článok 7 smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti alternatívnym spôsobom. Dôvodom je najmä vplyv na ceny pre koncového odberateľa, ktoré by sa v prípade zavedenia povinných schém energetickej efektívnosti zvýšili, ako je dokumentované v tých členských štátoch, ktoré povinnú schému zaviedli.

2.1 Opatrenia prijaté vo vybraných krajinách EÚ

	% podiel domácností, ktoré nie sú schopné udržať svoj domov adekvátne teplý [rok 2017] ⁴	Opatrenia na znižovanie energetickej chudoby vo vybraných členských štátoch EÚ	
HU	6,80 %	Národná stratégia súvisiaca s energetickou hospodárnosťou budov	- zahŕňa energetickú modernizáciu verejných služieb - poskytuje hodnotenie rozsahu a povahy energetickej chudoby - snaží sa popísať skúsenosti s energetickou chudobou maďarských domácností v súvislosti s úlohou dodávateľských spoločností a centrálnych a miestnych vlád
AT	2,40 %	Zvyšovanie energetickej účinnosti	dotácie, realizovanie povinných energetických auditov všetkých stavieb, finančná podpora prostredníctvom špeciálne vytvorených fondov, úprava platieb počas zimnej sezóny a chladného počasia, informovanie a zvyšovanie povedomia o skladbe faktúr, vyúčtovaní a fakturačných údajov, tarifná kalkulačka pre odberateľov na webovej stránke regulátora, zmeny
CZ	3,10 %	Príspevok na bývanie	na podporu má nárok rodina, ktorej náklady na bývanie vrátane energií a odvozu odpadu presahujú 30 % celkových čistých príjmov, v Prahe 35 % celkových čistých príjmov
PL	6,00 %	Program 500+	cieľom bolo pomôcť rodinám zvýšiť plodnosť. Program sa skladá z mesačnej dotácie 500 zł do domácností na druhé a každé ďalšie dieťa v rodine, a v prípade dodržania istých kritérií aj pre prvé dieťa. Zachovanie reálnej úrovne 500 PLN so zvyšujúcim sa príjmom z práce, poklesu počtu detí a pomalším rastom dôchodkov bude mať za následok, že vplyv programu na celkovú chudobu a energetickú chudobu bude časom klesať
SK	4,30 %	Systém riešenia	opatrenia na znižovanie energetickej chudoby v podmienkach Slovenskej republiky

Definície použité pre zraniteľných odberateľov sa v jednotlivých členských štátoch značne líšia, čo následne odráža rozdiely v identifikácii problémov a prístupov k ich riešeniu.

⁴ Zdroj: http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/product?code=ilc_mdes01

3 Súčasná situácia v Slovenskej republike

Slovenská republika prijala nasledujúce národné programy a stratégie, ktoré sú sekundárne zamerané na riešenie problémov energetickej chudoby:

- *Národný program reforiem (NPR)* - dokument, ktorý vychádza zo Stratégie Európa 2020 a predstavuje národné politiky a opatrenia na udržanie rastu a zamestnanosti;
- *Národná stratégia zamestnanosti Slovenskej republiky do roku 2020* - nadrezortný dokument, ktorý aj s príspevím sociálnych partnerov, samospráv a občianskej spoločnosti identifikoval mechanizmy podporujúce rozvoj zamestnanosti;
- *Národná rámcová stratégia podpory sociálneho začlenenia a boja proti chudobe*;
- *Sieťovanie a rozvoj verejných služieb zamestnanosti*;
- *Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020*;
- *Aktualizované akčné plány Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 na roky 2019 – 2020*.

Boj proti chudobe spočíva v napĺňaní troch pilierov, ktoré tvoria aktívnu inklúziu (aktívne začleňovanie), a tými sú: dostatočná podpora príjemcu na predchádzanie sociálneho vylúčenia, prístup na začlenenie sa na trh práce a lepší prístup ku kvalitným službám.

Tieto piliere sú však dopĺňané aktivitami smerom k vzdelávaciemu systému a k trhu práce s cieľom tvorby opatrení, ktoré pôsobia preventívne. Približne v poslednom desaťročí možno pozorovať určitú zmenu v charaktere sociálnych politík v oblasti boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu, ktorá sa dá nazvať ako príklon k aktivácii. Aktivácia predstavuje zmenu opatrení sociálnej ochrany a politík trhu práce, smerom k intenzívnejšej zainteresovanosti klientov sociálnych politík, na riešení ich vlastnej sociálnej situácie.

Energetická chudoba je zväčša dôsledkom chudoby ako takej. Koncové ceny elektriny a plynu pre odberateľov v domácnostiach sú v Slovenskej republike výrazne pod priemerom EÚ, avšak z pohľadu parity kúpnej sily, vzhľadom na nižšie príjmy a vzhľadom k nákladom na ostatné tovary a služby, sú ceny elektriny, resp. plynu, pre obyvateľstvo na Slovensku nad priemerom EÚ.

Chudoba je spoločenský problém, ktorý má dvojaký rozmer. Prvý sa týka pomoci bohatých chudobným, druhý sa týka prekonávania elementov brzdiacich ekonomický, sociálny či duchovný rozvoj spoločnosti. V reálnom živote sa obidva rozmery premietajú do riešenia otázky o chudobe, jej riešení o tom, čo by spoločnosť mala a čo môže urobiť pre človeka v rámci pomoci. V dnešnom reálnom svete je chudoba celosvetovým problémom. Veľmi dôležité je hľadať riešenia na elimináciu chudoby. Dôležitá je spolupráca na úrovni vlády, ministerstiev, samosprávy, súkromného sektora. Dôležité sú programy regionálneho rozvoja. Riešenie nezamestnanosti je kľúčom k riešeniu celého radu súvisiacich problémov, predovšetkým chudoby a sociálneho vylúčenia. Slovensko prekročilo svoj plán vymaniť z rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia 170 tis. obyvateľov. Zo zisťovania EU SILC 2017 vyplýva, že sa mu podarilo vymaniť z rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia 255 tis. ľudí. Zásadný vplyv na dosahovanie tohto cieľa mali prijaté opatrenia, a to predovšetkým v oblasti politiky zamestnanosti, sociálnej politiky, ako aj opatrenia hospodárskej politiky štátu.

Problematiku energetickej chudoby a zmierňovanie jej dôsledkov nie je možné riešiť izolovane, len opatreniami na strane regulácie, ale v celospoločenskom kontexte, pri zohľadňovaní

sociálnych aspektov, vzdelávania odberateľov, vytváraním vhodných pracovných príležitostí, ktoré zabezpečia zvýšenie príjmov odberateľov. Len integrovaný prístup všetkých zainteresovaných orgánov verejnej správy umožní efektívne riešenie tejto problematiky.

3.1 Legislatívna úprava

- **Zákon č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti** a o zmene a doplnení niektorých zákonov stanovil opatrenia na podporu a zlepšenie energetickej efektívnosti a prispieva k zníženiu energetickej chudoby.
 - **Regulačná politika na regulačné obdobie 2017 – 2021**, ktorú prijala Regulačná rada na svojom zasadnutí 8. marca 2016. Zásadným rozdielom, oproti predchádzajúcej regulačnej politike, je akcent na zraniteľných odberateľov v segmente elektroenergetiky, plynárenstva, teplárenstva a tiež na problematiku energetickej chudoby. Úrad bude, pri preberaní európskych aktov do právneho poriadku Slovenskej republiky, v oblasti týkajúcej sa sieťových odvetví, aktívne spolupracovať s príslušnými orgánmi, ako aj dbať o aktívnu spoluprácu s orgánmi Európskej komisie, pri tvorbe európskej energetickej legislatívy.
- Z tohto hľadiska úrad stanovil ciele a priority v legislatívnej oblasti nasledovne:

- vytvárať v spolupráci s ostatnými členskými štátmi Európskej únie podmienky na zvyšovanie bezpečnosti dodávok elektriny a plynu;
 - zabezpečiť vhodnými regulačnými metódami primerané ceny pre všetkých odberateľov, s dôrazom na ochranu zraniteľných odberateľov, a zabezpečenie konkurencieschopnosti priemyselných odberateľov;
 - optimalizovať podporu výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energií a vysokoúčinnou kombinovanou výrobou pri zohľadnení nových kritérií na zníženie finančnej záťaže a primeranosti dosahov na koncové ceny energií;
 - dosiahnuť správne vnímanie regulácie s dôrazom na fakt, že regulácia sa vykonáva v súlade s pravidlami Európskej únie a vždy zabezpečuje pokrytie všetkých nákladov a primeraný zisk;
 - rozvíjať vzájomnú spoluprácu krajín V4, s cieľom motivovať aj iné členské štáty EÚ, na riešenie spoločných záujmov v danej oblasti;
 - napomáhať používaním vhodných regulačných metód riešeniu problematiky energetickej chudoby.
- **Zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach**, ktorým bol implementovaný tretí energetický balíček EÚ pre vnútorný trh s elektrinou a zemným plynom z roku 2009.
 - **V roku 2018 Úrad novelizoval vyhlášky:**
 1. č. 18/2017 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike a niektoré podmienky vykonávania regulovaných činností v elektroenergetike;
 2. č. 248/2016 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v tepelnej energetike;
 3. č. 21/2017 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia výroby, distribúcie a dodávky pitnej vody verejným vodovodom a odvádzanie a čistenie odpadovej vody verejnou kanalizáciou;
 4. č. 223/2016 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v plynárenstve.

3.2 Prijaté opatrenia na znižovanie energetickej chudoby

3.2.1 Opatrenia v hospodárskej politike

Na podporu hospodárskeho rastu boli zavedené opatrenia schválené uznesením vlády Slovenskej republiky č. 227 z 15. mája 2013. V predmetnom uznesení sú uložené aj viaceré úlohy s priamym dosahom na problematiku energetickej chudoby, napríklad:

- vyhodnotenie dotačného programu na podporu energetickej efektívnosti a zabezpečenie finančných prostriedkov na realizáciu opatrenia v nadväznosti na možnosti štátneho rozpočtu,
- vyhodnotenie zrealizovania dotačného programu na podporu obnoviteľných zdrojov energie a zabezpečenie finančných prostriedkov na realizáciu opatrenia v nadväznosti na možnosti štátneho rozpočtu; príprava návrhu Memoranda o nezvyšovaní daňového, odvodového a poplatkového zaťaženia podnikateľov; v tejto súvislosti je možné chápať ako úlohu prijímať zákony, ktoré nebudú mať vplyv na zvyšovanie cien energií,
- poskytovanie dotácií na odstraňovanie systémových porúch bytových domov podľa zákona č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní (Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky),
- poskytovanie úverov na zatepl'ovanie existujúcich bytových domov (Štátny fond rozvoja bývania),
- vytváranie programov zamestnanosti vrátane poskytovania investičných stimulov smerujúcich k zvyšovaniu zamestnanosti.

3.2.2 Operačné programy

Operačné programy (na programové obdobie 2014 – 2020), ktoré sekundárne podporujú znižovanie energetickej chudoby v podmienkach Slovenskej republiky:

- Ľudské zdroje
- Program rozvoja vidieka SR
- Výskum a inovácie
- Integrovaný regionálny operačný program
- Integrovaná infraštruktúra
- Efektívna verejná správa
- Kvalita životného prostredia

3.2.3 Opatrenia na znižovanie chudoby pod gesciou MPSVR SR

Okrem opatrení podporovaných zo zdrojov EÚ, existujú aj opatrenia financované z národných zdrojov, ako napríklad zvyšovanie prístupu k službám, finančné transfery a iné opatrenia zavádzané a realizované na zníženie chudoby. Ako príklad môžeme uviesť opatrenia v systéme pomoci v hmotnej núdzi, najmä podpora zvýšenia účasti na trhu práce pre dlhodobo nezamestnaných a dlhodobo neaktívnych, zavedené v roku 2015 a v roku 2017, dotačné mechanizmy atď.

- programy podpory vytvárania pracovných miest (zamestnávania) pre ľudí, ktorí sa nachádzajú v nepriaznivej sociálnej situácii,
- podpora mimovládnych neziskových organizácií, ktoré svojou činnosťou prispievajú k zníženiu nezamestnanosti a k podpore zamestnanosti v SR,
- monitorovanie, vyhodnotenie odvodovej úľavy zamestnávateľov, v prípade zamestnancov s nízkymi mzdami, ktorí prichádzajú na trh práce po dlhodobej nezamestnanosti, aj na oblasť podpory udržania v zamestnaní zamestnancov s nízkymi mzdami,
- podpora pracovných miest prepojená na vytváranie priaznivého prostredia na podporu sociálneho podnikania, v rámci sociálnej ekonomiky a sociálnych inovácií s pozitívnym sociálnym vplyvom a rozvoj zamestnanosti na regionálnej a miestnej úrovni, ako súčasť politiky zamestnanosti,
- podpora štátu pri umiestňovaní nízko kvalifikovaných osôb na trhu práce formou vytvárania trvalo dotovaných pracovných miest pre týchto ľudí,
- riešenie dlhodobej nezamestnanosti prostredníctvom druhej šance na vzdelávanie, individuálne prispôbeného ďalšieho odborného vzdelávania (cielené štruktúrované vzdelávanie) alebo budovaním profilov pracovných skúseností, za účelom zlepšenia dlhodobu nezamestnaných získať stabilné zamestnanie a uľahčovania prístupu ľudí k inštitúciám služieb zamestnanosti.

3.2.4 Podpora zamestnávania Rómov

Podľa dostupných odhadov je miera zamestnanosti Rómov veľmi nízka a veľká časť Rómov tak žije v chudobe. Na základe prieskumu Rozvojového programu OSN, Svetovej banky a Európskej komisie, menej ako 30 % členov domácností Rómov v SR vo veku 20 – 64 rokov malo platené zamestnanie a necelých 35 % sa považovalo za nezamestnaných. Dlhodobá nezamestnanosť u niektorých skupín obyvateľstva môže byť spojená aj s diskrimináciou na trhu práce (49 % Rómov má skúsenosti s diskrimináciou pri hľadaní práce za posledných 5 rokov). Nezamestnanosť na Slovensku sa sústredila hlavne do obcí s vysokým podielom rómskej populácie, podiel evidovaných nezamestnaných na celkovej populácii obce v produktívnom veku (15 – 64 rokov) narastal s podielom rómskej populácie v obci. V obciach s vyšším podielom rómskej populácie je aj výrazne vyšší podiel dlhodobu nezamestnaných.

Podpora zamestnávania Rómov je taktiež predmetom akčného plánu Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 pre oblasť zamestnanosti. Akčný plán obsahuje globálne a čiastkové ciele, súvisiace so zamestnávaním Rómov, pričom tieto ciele sa majú dosiahnuť na základe prijatých opatrení a jednotlivých aktivít. Zvýšenie kvalifikácie a vzdelania obyvateľov vylúčených komunít je predpokladom na ich následné lepšie uplatnenie na trhu práce, a teda aj predpokladom na postupné zníženie miery ich, nie len energetickej, chudoby.

Primárnym kľúčom pri tvorbe pracovných miest je plán lokálneho rozvoja a kombinácia podpory investícií, sociálnej práce a zvyšovania kvalifikácie. Táto zmena by pomohla hlavne naštartovať ekonomický rozvoj v zmiešaných obciach povzbudením lokálnej ekonomickej aktivity, a tým znižovať počet ľudí postihnutých energetickou chudobou.

3.2.5 Otázky zamestnávania starších

Populačné starnutie predstavuje pre Slovensko jednu z najväčších výziev 21. storočia, ktorá nezvratne zasiahne všetky sféry fungovania spoločnosti. V súčasnosti je na Slovensku pomer medzi počtom osôb v produktívnom veku, t. j. 15 – 64 rokov a počtom osôb v predproduktívnom a v poproduktívnom veku ešte pomerne priaznivý. Ide však o dočasnú situáciu. V ďalších rokoch sa pomer medzi osobami v produktívnom veku a osobami v poproduktívnom a v predproduktívnom veku začne meniť. Postupne sa dostávajú do poproduktívneho veku početné generácie mužov a žien narodených v druhej polovici 40-tych rokov a v 50-tych rokoch, čím sa v najbližších desiatich rokoch zásadne zmení pomer medzi produktívnou a poproduktívnou zložkou slovenskej populácie. Posun početných generácií mužov a žien do veku nad 50 rokov významne prispieva k nárastu počtu starších ľudí na trhu práce.

Podľa Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020, ktorý schválila vláda SR v decembri 2013, je jedným zo základných princípov verejných politík aktívneho starnutia princíp zamestnanosti, ktorý vychádza z práva starších ľudí a seniorov, pracovať a mať príjem zo závislej činnosti, z podnikania alebo z inej samostatnej zárobkovej činnosti aj po dovŕšení dôchodkového veku. Zamestnanosť vo vyššom veku umožní zhodnotiť pracovné skúsenosti a kapitál starších ľudí, posilňovať ich ekonomickú suverenitu a udržiavať im, resp. vytvárať, nové pracovné a sociálne kontakty.

3.2.6 Ďalšie opatrenia na znižovanie energetickej chudoby v podmienkach Slovenskej republiky

- **príspevok na zateplenie rodinného domu (Ministerstvo dopravy a výstavby SR)** - príspevok určený na zlepšenie energetickej hospodárnosti rodinného domu zateplením obvodových stien, strechy, vnútorných deliacich konštrukcií medzi vykurovaným a nevykurovaným priestorom a výmenou okien a dverí;
- príspevok na **inštaláciu zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie v domácnostiach** poskytovaný z finančných prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja a štátneho rozpočtu SR;
- dotácie určené na inštalácie obnoviteľných zdrojov energie v domoch i bytoch, podpora môže byť až do 50 % nákladov na inštaláciu;
- v rámci pomoci v hmotnej núdzi, podľa zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, je možné poskytnúť **príspevok na bývanie**, ktorý je súčasťou celkovej poskytovanej pomoci v hmotnej núdzi;
- **vratky za plyn**, ktoré začalo MH SR posilať na prelome januára a februára 2017. Odberatelia zemného plynu v tarifnom pásme D1, D2 a D3 dostali späť šek v sume od 10 do 165 eur, čo predstavuje 6 % z ich ročnej platby za plyn. Zo štátneho rozpočtu išlo na plynové vratky zhruba 47 miliónov eur;
- poskytovanie **dotácií na odstraňovanie systémových porúch bytových domov** podľa zákona č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní (Ministerstvo dopravy a výstavby SR);

- poskytovanie **úverov na zatepl'ovanie** existujúcich bytových domov (Štátny fond rozvoja bývania);
- vytváranie **programov zamestnanosti** vrátane poskytovania investičných stimulov smerujúcich k zvyšovaniu zamestnanosti.

4 Definícia a stanovenie kritérií energetickej chudoby

Chudoba je veľmi komplexný a zložitý pojem a v súčasnej dobe je považovaná za jeden z najzávažnejších problémov globalizovaného sveta. V hospodársky vyspelých krajinách je zabezpečená situácia základných životných potrieb, najmä jedlo, ošatenie a strecha nad hlavou. Chudoba z tohto pohľadu je vždy definovaná vo vzťahu k štandardu danej spoločnosti. Otázky chudoby začínajú v slovenskej spoločnosti čoraz viac rezonovať. Dôležitým sa stáva definovanie chudoby a jej meranie. Je podstatné určiť, kto je vlastne chudobný? Ako a či sa to dá vôbec odmerať? Zodpovedanie týchto základných, no nie jednoduchých otázok, nás môže posunúť dopredu pri riešení problému chudoby a energeticky chudobných. Pojem energetická chudoba nebol a nie je na Slovensku legislatívne definovaný. Hmotná núdza je stav, keď príjem občana nedosahuje životné minimum. Životné minimum sa chápe ako spoločensky uznaná minimálna hranica príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav hmotnej núdze. Toto vymedzenie nepostačuje na vystihnutie všetkých dimenzií chudoby.

4.1 Definícia hmotnej núdze

Hmotná núdza je stav, keď príjem členov domácnosti, podľa zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov, nedosahuje sumy životného minima ustanovené osobitným predpisom a členovia domácnosti si nevedia alebo nemôžu prácou, výkonom vlastníckeho práva alebo iného práva k majetku a uplatnením nárokov zabezpečiť príjem alebo zvýšiť príjem.

4.2 Definícia energetickej chudoby

Podľa bývalého podpredsedu Európskej komisie pre energetickú úniu Maroša Šefčoviča si musí energetickú chudobu definovať každý členský štát sám. „Kontext, v ktorom sa energetická chudoba odohráva, sa medzi členskými štátmi líši. Preto sa nesnažíme vytvoriť univerzálnu definíciu energetickej chudoby,“ vysvetlil.

Podľa § 2 písm. o) zákona č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach energetickou chudobou je stav, keď priemerné mesačné výdavky domácnosti na spotrebu elektriny, plynu, tepla na vykurovanie a na prípravu teplej úžitkovej vody tvoria významný podiel na priemerných mesačných príjmoch domácnosti.

Slovenská republika nemá schválenú presnú a konkrétnejšiu definíciu energetickej chudoby, a preto je navrhnutá nasledovná:

Pod pojmom energetickej chudoby rozumieme stav, keď jednotlivci alebo domácnosti nemajú dostatok finančných prostriedkov na zabezpečenie vykurovania a ďalších energií, potrebných na fungovanie domácnosti, čo v podmienkach Slovenskej republiky znamená, že výdavky domácnosti na energie predstavujú viac ako 10,0 % priemerných výdavkov domácnosti na energie z celkových čistých peňažných príjmov domácnosti a zároveň táto domácnosť spĺňa podmienky na poskytnutie dávky v hmotnej núdzi.

Naša definícia vychádza z definícií v štátoch EÚ, ktoré sa témou energetickej chudoby zaoberajú v dlhšom časovom horizonte, s prihliadnutím na špecifiká Slovenskej republiky.

Uvedený návrh definície je možné v rámci legislatívneho procesu upresniť.

V **Českej republike** je domácnosť považovaná za energeticky chudobnú, pokiaľ domácnosť, po odpočítaní nákladov na bývanie, zostane menej než 1,5-násobok životného minima a zároveň vynakladá viac než 10 % svojho disponibilného príjmu na energetické služby (kúrenie atď.).

Vo **Francúzsku** je energeticky chudobný každý, kto má v súvislosti s bývaním ťažkosti uspokojiť potrebu energií, na splnenie svojich základných energetických potrieb, z dôvodu neprimeraných energetických zdrojov alebo požiadaviek na bývanie.

Vo **Veľkej Británii** je domácnosť energeticky chudobná, pokiaľ pri snahe udržať vyhovujúci teplotný režim vynaloží viac ako 10 % príjmov, na akúkoľvek spotrebu paliva. Vyhovujúci teplotný režim je definovaný teplotou 21°C pre obývaciu izbu a 18°C pre ostatné obývané miestnosti.

V **Rakúsku** sú energeticky chudobnými domácnosti, ktoré majú príjem pod hranicou chudoby a zároveň musia platiť nadpriemerne vysoké náklady na energiu.

4.3 Stanovenie hodnoty minimálnej energetickej potreby domácností

Podmienky energetickej chudoby sú závislé od mesačného disponibilného príjmu domácností, majetku členov domácností, priemerných mesačných platieb za dodávku energií v objeme dostačujúcom na zabezpečenie primeranej teploty v obydli a ostatnej energetickej spotreby domácností.

Minimálna energetická potreba domácností je stanovená podľa typu domácnosti, v závislosti od počtu členov domácností a spôsobu využívania energií (počet členov a nezaopatrené deti, energetický mix). Túto je vhodné aktualizovať minimálne raz za 10 rokov, z dôvodu zmeny klimatických zmien a vývoja energetickej účinnosti domácich spotrebičov a vykurovacích zariadení.

Tabuľka 2 Priemerné náklady na minimálnu energetickú potrebu za jeden mesiac

Jednočlenná domácnosť

Kúrenie	45,83	kWh/mesiac
Ohrev vody (TUV)	44,51	kWh/mesiac
Ostatná spotreba el. energie	56,30	kWh/mesiac
Spolu	146,64	kWh/mesiac
Náklady	30,79	eur/mesiac

Dvojčlenná domácnosť

Kúrenie	69,19	kWh/mesiac
Ohrev vody (TUV)	85,72	kWh/mesiac
Ostatná spotreba el. energie	70,46	kWh/mesiac
Spolu	225,37	kWh/mesiac
Náklady	47,33	eur/mesiac

Trojčlenná domácnosť

Kúrenie	87,85	kWh/mesiac
Ohrev vody (TUV)	152,88	kWh/mesiac
Ostatná spotreba el. energie	89,67	kWh/mesiac
Spolu	330,41	kWh/mesiac
Náklady	69,39	eur/mesiac

Štvorčlenná domácnosť

Kúrenie	96,61	kWh/mesiac
Ohrev vody (TUV)	178,04	kWh/mesiac
Ostatná spotreba el. energie	115,51	kWh/mesiac
Spolu	390,17	kWh/mesiac
Náklady	81,94	eur/mesiac

Päťčlenná domácnosť

Kúrenie	113,53	kWh/mesiac
Ohrev vody (TUV)	222,56	kWh/mesiac
Ostatná spotreba el. energie	132,35	kWh/mesiac
Spolu	468,44	kWh/mesiac
Náklady	98,37	eur/mesiac

Zdroje: ÚRSO, <https://www.nazeleno.cz/bydleni/uspome-spotrebice>, <https://vytapieni.tzb-info.cz/tabulky-a-vypocty>

Priemerné náklady na minimálnu potrebu za jeden mesiac v eurách sa vypočítajú z vyčíslenej energetickej hodnoty uvedenej v predchádzajúcich tabuľkách a priemerných cien energie (elektrina, plyn a CTZ alebo palivo).

4.4 Stanovenie kritéria energetickej chudoby

- a) Ako kritérium energetickej chudoby je vhodné použiť index pomeru nákladov na energie k disponibilnému čistému príjmu domácnosti, pričom maximálna hodnota tohto indexu $X_{\max}$ bude stanovená vo výške pomeru výdavkov domácnosti na energie k celkovým čistým príjmom domácnosti podľa údajov štatistického úradu (v eurách na domácnosť a rok) – pozri prílohu č. 1. a 2.

Tabuľka 3 Ročné príjmy a výdavky súkromných domácností v roku 2018 v eur

Prednosta domácnosti	Počet sledovaných domácností	Čistý príjem domácností	Výdavky na energie	$X_{\max}$
Ekonomicky aktívny	2 984	5 802,-	436,-	0,075
Ekonomicky neaktívny	1 801	5 176,-	639,-	0,123
Vážený priemer		5 566,38	512,41	0,092

- b) Vážený priemer za všetky domácnosti predstavuje $X_{\max} = 0,092$. To znamená, že priemerné výdavky domácnosti na energie sú vo výške 9,2 % z celkových čistých príjmov domácnosti. Do disponibilného príjmu sa nezapočítavajú príspevky na kompenzáciu poskytnuté osobám s ŤZP, preplatky doplatkov za lieky, vyplácané zdravotnými poisťovňami, dávky vyplácané z dôvodu vzniku pracovného úrazu alebo choroby z povolania a poistné sumy, vyplatené poisťovňami, na základe uzatvorených komerčných poistných zmlúv.
- c) Posudzovať domácnosti z pohľadu energetickej chudoby je opodstatnené len pri domácnostiach nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi.
- d) Do kategórie energeticky chudobnej domácnosti sa zaradi domácnosť, pri ktorej pomer vyčíslených nákladov, na zabezpečenie minimálnej energetickej potreby domácnosti, podľa bodu 4.3 a súčtu aktuálnych súm životného minima členov domácnosti, tzv. index X, bude vyšší, ako určená hodnota indexu $X_{\max}$, podľa bodu b).
- e) Ak domácnosť bude spĺňať kritérium ekonomicky chudobnej domácnosti, t. j. $X > X_{\max}$, domácnosti sa poskytne príspevok na energie v takej výške, aby dosiahol sumu minimálnej energetickej potreby.
- f) Príspevok na obstaranie energie sa poskytne do maximálnej výšky nákladov na zabezpečenie minimálnej energetickej potreby domácnosti.
- g) Náklady na zabezpečenie minimálnej energetickej potreby a index $X_{\max}$ je vhodné aktualizovať na ročnej báze, z dôvodu zmien cien energií a tovarov ostatnej spotreby domácností.

Tabuľka 4 Výpočet mesačného príspevku vynaloženého na minimálnu energetickú potrebu domácností

Položka	Jednočlenná domácnosť	Dvojčlenná domácnosť	Trojčlenná domácnosť	Štvorčlenná domácnosť
Minimálna energetická potreba (EP)	30,79 €	47,33 €	69,39 €	81,94 €
Životné minimum (SUMŽmin) (súčet súm životného minima jednotlivých členov domácnosti)	210,20 €	356,84 €	452,80 €	548,76 €
X (EP/SUMŽmin) (index pomeru minimálnej energetickej potreby k výške životného minima členov domácnosti)	0,146	0,133	0,153	0,149
Xmax (max. hodnota indexu pomeru min. energetickej potreby k disponibilnému čistému príjmu domácnosti uvedený v tab. č. 4)	0,092	0,092	0,092	0,092
X>Xmax (podmienka na zaradenie do kategórie energeticky chudobných)	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO
Mesačný príspevok na energie (EP - SUMŽmin*Xmax)	11,45 €	14,50 €	27,73 €	31,45 €

5 Riešenie energetickej chudoby v podmienkach Slovenskej republiky

Pri riešení energetickej chudoby je potrebné postupovať komplexne, s použitím všetkých schém riešenia energetickej chudoby, uvedených v predchádzajúcich častiach, a so zapojením všetkých príslušných inštitúcií. Zapracovanie financovania prípadných návrhov opatrení, zameraných na riešenie energetickej chudoby do rozpočtu, bude podliehať štandardným rozpočtovým rokovaniam. Dôsledné plnenie navrhovaných schém bude viesť k zníženiu energetickej náročnosti domácností, a tým k zníženiu počtu energeticky chudobných. Napriek účinnej realizácii týchto opatrení, s vysokou pravdepodobnosťou budú existovať domácnosti, ktoré budú energeticky chudobné. Energetická chudoba sa v Európskej únii rieši pomocou rôznych opatrení, ktoré by mali prispieť k ochrane spotrebiteľov.

5.1 Operatívne riešenia

- a) Jasne definovaný postup pre energetické spoločnosti v prípade, že sa domácnosť ocitne v situácii, keď nemôže za energie zaplatiť. Takejto domácnosti môže byť ponúknutá možnosť splátkového kalendára, prípadne možnosť optimalizácie veľkosti hlavného ističa pre domácnosť.
- b) Vhodnými mechanizmami motivovať odberateľov energií na riadenie ich spotreby.

5.1.1 Zavedenie príspevku na energie

Pomoc v hmotnej núdzi (PvHN) je systém, ktorý je určený na zabezpečenie základných životných podmienok pre domácnosti, ktorých príjem nepresiahne životné minimum. Tento systém sa skladá zo siedmich rôznych príspevkov a dávok, vrátane príspevku na bývanie a aktivačného príspevku, pričom každý z nich má špecifické podmienky. V súlade so všeobecným hospodárskym rastom vykazuje počet poberateľov, ktorí dostali aspoň jednu dávku alebo príspevok v systéme PvHN, v sledovanom období na Slovensku stály pokles.

V podmienkach Slovenskej republiky je v súčasnosti príspevok obsahujúci podporu bývania a energií na bývanie súčasťou dávky v hmotnej núdzi, konkrétne príspevku na bývanie, v zmysle zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Príspevok na bývanie (PnB) predstavuje významnú časť nárokovateľného príjmu pre ľudí v hmotnej núdzi. Príspevok je určený na zníženie nákladov spojených s bývaním a bol dlho kritizovaný za nízku mieru pokrytia. Jeden dôležitý dôvod, pre nízku mieru pokrytia, sú rôzne obmedzujúce podmienky (ako napríklad usporiadanie pozemkov, nájomná zmluva alebo pravidelné uhrádzanie splátok, či platieb), ktoré musia žiadatelia splniť, okrem testu príjmov, ak chcú poberať príspevok.

Riešením môže byť zavedenie nového príspevku/dotácie na energie, ktorý bude vyplácaný dodávateľom energií, nie samotným odberateľom, aby sa tak zabránilo akémukoľvek zneužívaniu

týchto finančných prostriedkov. Zároveň by sa takáto forma pomoci týkala len vykurovacieho obdobia.

Forma a spôsob vyplácania príspevku na energie bude upravená v rámci legislatívneho procesu a ako jednu z alternatív je možné využiť aj zavedenie sociálnej tarify, v súlade s európskou legislatívou.

Ak k termínu začiatku vykurovacieho obdobia nebude mať oprávnená osoba nedoplatky za dodávku elektriny, plynu alebo tepla, dodávateľ energií nie sú oprávnení prerušiť dodávky elektriny, plynu alebo tepla oprávnenej osobe v nastávajúcom vykurovacom období.

Ak počas vykurovacieho obdobia vznikne oprávnenej osobe nedoplatok za dodávku elektriny, plynu alebo tepla, dodávateľ energií budú povinní ponúknuť oprávnenej osobe splátkový kalendár tak, aby bol nedoplatok uhradený najneskôr do začiatku ďalšieho vykurovacieho obdobia; ak oprávnená osoba svoj nedoplatok za dodávku príslušnej komodity nevyrovná, dodávateľ bude mať právo oprávnenej osobe dodávku elektriny, plynu alebo tepla prerušiť, ak nebude dohodnuté inak.

Kreditný merací systém ako jedna z alternatív

Tento systém bude daný ako dobrovoľné riešenie, na základe rozhodnutia prevádzkovateľa distribučnej sústavy, ak sú na to vhodné geografické podmienky a štruktúra odberateľov.

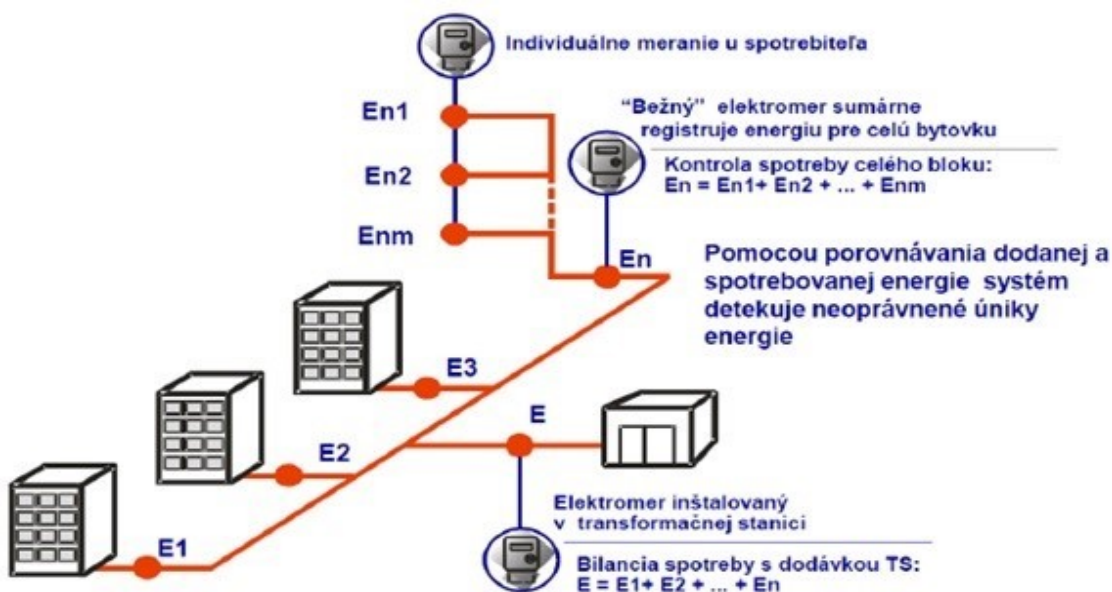
Ako príklad uvádzame, že systém aplikovaný na východnom Slovensku, v časti Luník IX, umožňuje zakúpiť požadované množstvo elektrickej energie občanom – odberateľom elektriny podobne, ako kredit na telefón u mobilného operátora. Po zaplatení ľubovoľnej sumy bytovému podniku, systém automaticky na diaľku zapne odber elektriny a po odobratí zakúpeného množstva odber automaticky vypne. Pred vyčerpaním predplateného odberu, pri dosiahnutí minimálneho množstva, upozorní odberateľa e-mailom a správou SMS na potrebu „dobiť kredit“ zakúpením ďalšieho množstva elektriny. Systém je vybavený bezpečnostnými prvkami proti čiernym odberom elektriny:

- súčtové elektromery denne kontrolujú odber skupiny odberateľov, obvykle jednej bytovky, a porovnávajú so súčtom odberov v danej skupine. Ak systém zistí rozdiel v odbere, okamžite formou alarmu a e-mailom informuje správcu o nesúlade odberu a možnom čiernom odbere;
- rozvodné skrine s elektromermi sú vybavené alarmom a senzormi, ktoré detegujú nedovolené otvorenie rozvodnej skrine a okamžite správou SMS informujú správcu systému, prípadne políciu.

Základným prvkom sú inteligentné elektromery novej generácie, ktoré umožňujú obojsmernú komunikáciu s nadradeným zariadením – PLC komunikácia (Power Line Communication, Komunikácia po elektrických sieťach). Elektromery sú, okrem bežných funkcií na meranie, vybavené výkonovým relé, ktoré umožňuje diaľkovo odpojiť a pripojiť odberateľa energie. Koncentrátor komunikuje s elektromermi prostredníctvom PLC modemu a s nadradeným centrom –

serverom pomocou GPRS (General Packet Radio Service) modemu. Jeden koncentrátor obslúži maximálne 1000 elektromerov. Serverová aplikácia zabezpečuje zber dát z elektromerov a ich parametrizáciu na diaľku. Webové rozhranie umožňuje viacerým operátorom prístup k serveru a zadávania požadovaných údajov do systému. Samotní odberatelia elektriny majú prostredníctvom internetu prístup k údajom zo svojho elektromera. K dispozícii sú údaje o dennej spotrebe elektriny a zostatkovom kredite na elektromere.

Pre diaľkový odpočet s možnosťou diaľkového zapnutia a vypnutia elektromerov je potrebná inštalácia rozvodných skríň, pred každý vchod bytovky, s osadenými elektromermi s PLC komunikáciou pre jednotlivé byty, kde v každej skrini je jeden súčtový elektromer. Router s GPRS prenosom je inštalovaný v trafostanici.

Obrázok 3 Grafické znázornenie diaľkového odpočtu s možnosťou diaľkového zapnutia a vypnutia elektromerov

Zákazník je pripojený, resp. odpojený, v závislosti od špecifického programu a existujúcej situácie, prostredníctvom dvoch zabudovaných relé elektromera:

- základné relé: kompletne odpájanie zákazníka od siete,
- extra relé: pripájanie spotrebiča s nízkou spotrebou alebo ovládanie externého kapacitného relé.

Technické riešenie kreditných meracích systémov je individuálne a závisí od miestnej situácie a je potrebné splniť určité kritériá:

- zabezpečenie elektrického zariadenia proti neoprávnenému zásahu – potreba zabezpečovacieho zariadenia so signálom na mestskú políciu, monitorovanie kamerovým systémom a pod.,
- umiestnenie distribučnej transformačnej stanice na mieste s dostatočnou verejnou kontrolou a s jednoduchým a bezpečným prístupom pre pracovníkov distribučných spoločností,

za podmienok dodržania bezpečnej a kvalitnej dodávky elektriny, minimálne 50 m od rizikovej lokality,

- umiestnenie elektromerového rozvádzača v betónovom skelete na verejne prístupné a ľahko vizuálne kontrolovateľné miesto, nesmie byť umiestnený vo vnútorných priestoroch, ani na fasádach bytových domov, spoločný elektromerový rozvádzač nebude vo vlastníctve distribučných spoločností a jeho prevádzku bude zabezpečovať obec,
- umiestnenie ističov pre odberateľov v samostatnej skrini (pokiaľ nie je súčasťou elektromerového rozvádzača) v blízkosti skeletu na obytnom objekte tak, aby k nim mali prístup odberatelia,
- pridelenie jednotarifnej sadzby pre domácnosti, za podmienok, že byty, ani spoločné priestory, nie sú využívané na podnikateľské účely a nájomník nebude znevýhodňovaný,
- použitie inteligentných jednofázových elektromerov s odpojovačom (GSM signál).

5.2 Systémové riešenia

Koncepciu na ochranu odberateľov spĺňajúcich podmienky energetickej chudoby je potrebné prepojiť s už existujúcimi politikami, najmä s koncepciou sociálnej politiky štátu a koncepciou energetickej efektívnosti. Riešenie problémov energetickej chudoby je nutné riešiť nielen v sektore energetiky, ale zároveň v súčinnosti aj s ostatnými rezortmi a verejnou správou, keďže ide o súčasť komplexného riešenia chudoby ako celku. Pri posudzovaní energetickej chudoby je potrebné zohľadniť aj regionálne rozdiely a definovať osoby, ktorým ich príjmy nedovoľujú zaobstaráť si potrebné energie.

Jednotlivé rezorty majú svoje vlastné programové riešenia, ktoré majú motivačný charakter a prispievajú k riešeniu energetickej chudoby. Vzhľadom na to, že Koncepcia na ochranu odberateľov spĺňajúcich podmienky energetickej chudoby je otvorený materiál, programové riešenia sa priebežne dopĺňajú.

5.2.1 Ministerstvo hospodárstva SR

V rámci energetickej politiky sa MH SR o. i. zameriava na:

- stratégiu energetickej bezpečnosti,
- koncepciu energetickej efektívnosti – akčný plán energetickej efektívnosti na roky 2017 – 2019, s výhľadom do roku 2020,
- integrovaný národný energetický a klimatický plán, ktorý je v štádiu pripomienkového konania.

Systémové riešenia :

- a) V súčinnosti s ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy presadzovať efektívnosť výroby a spotreby energií, v zmysle smernice 2012/27/EÚ a 2018/2002/EÚ, zákona č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

a zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý je v kompetencii Ministerstva dopravy a výstavby SR.

- b) Vytvorenie legislatívnych podmienok pre zákaz prerušiť združenú dodávku elektriny alebo plynu a dodávku tepla, na základe žiadosti dodávateľa elektriny, plynu a tepla, pri splnení podmienok ustanovených vo vyhláske úradu. Uvedený zákaz sa nevzťahuje na neoprávnený odber, ohrozenie bezpečnosti sústavy, nesplnenie technických a obchodných podmienok prevádzkovateľa sústavy, ohrozenie života alebo zdravia osôb a na plánované prerušenia distribúcie elektriny, plynu a tepla. Bude potrebné navrhnuť riešenie neuhradených pohľadávok zo strany odpojených odberateľov. Zákaz prerušenia dodávky by sa týkal energeticky chudobných, len počas vykurovacieho obdobia. Mimo vykurovacej sezóny by zákaz prerušenia dodávky neplatil a všetko by prebiehalo v súlade s platnou legislatívou. Celý proces bude v plnej miere v súlade so smernicou EP a Rady (EÚ) 2019/944 (článok 28).
- c) Vytvorenie legislatívnych podmienok na vznik inštitútu tzv. verejného dodávateľa elektriny a plynu, ktorý bude zabezpečovať dodávky energií pre odberateľov spĺňajúcich podmienky energetickej chudoby a legislatívnych podmienok, ktoré umožnia presne definovať energeticky chudobnú domácnosť. Definícia tohto inštitútu bude riešená v legislatívnych podmienkach. Tento inštitút bude potrebné zosúladiť s podmienkami všeobecného hospodárskeho záujmu a predpismi EÚ. Inštitút tzv. verejného dodávateľa elektriny a plynu je navrhnutý ako alternatívne riešenie a v prípade prijatia legislatívnych podmienok pre zákaz prerušiť dodávku elektriny a plynu tento inštitút stráca opodstatnenosť.

5.2.2 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

V rámci sociálnej pomoci sa ministerstvo zameriava najmä na pomoc v hmotnej núdzi.

Dňa 1.4.2019 nadobudla účinnosť novela zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi. Základným cieľom novelizácie je ďalšie posilňovanie princípu motivácie, ako aj princípu ochrany zraniteľných príjemcov v hmotnej núdzi.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v spolupráci s dotknutými rezortmi a s Úradom splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, sa v marginalizovaných rómskych komunitách sústreďuje na zvyšovanie gramotnosti, aktívne vzdelávanie a pravidelnú školskú dochádzku, čím sa podstatne zvyšuje možnosť uplatnenia sa na trhu práce a zamestnanosti.

Systémové riešenia :

- a) Riešenie problematiky energetickej chudoby premietnuť do sociálnej politiky.
- b) Na účely určenia parametrov na posúdenie vzniku nároku na budúci príspevok na bývanie a určenie jeho výšky, v zákone o príspevku na bývanie, vypracuje Inštitút pre výskum práce a rodiny výskumnú úlohu na tému *Analýza minimálnych výdavkov na bývanie a záťaž výdavkov na bývanie na celkovom príjme domácnosti*. Výstupy úlohy budú využité pri nastavení parametrov tak minimálnych výdavkov na bývanie, vrátane minimálnych nákladov na energie, ako aj kritérií, resp. koeficientu pre výpočet nového príspevku na bývanie, v závislosti od reálneho vývoja záťaže výdavkov na bývanie, na celkovom príjme domácností.

- c) Rozvoj a podpora informačných systémov na zber a integráciu dát a údajov o obyvateľoch a následné využitie týchto údajov v rámci posudzovania energetickej chudoby obyvateľov.
- d) Priorizovať podporu tvorby pracovných miest v sektoroch a regiónoch, ktorých obnova, reštrukturalizácia a rozvoj vytvoria predpoklady na zvýšenie ich príspevku k ekonomickému rastu, a tým aj k rastu zamestnanosti.
- e) V nadväznosti na zachovanie finančnej udržateľnosti bývania a v súlade s možnosťami verejných financií a princípmi naplňania sociálnej úlohy štátu, je potrebné vypracovať legislatívnu úpravu poskytovania príspevku na bývanie tak, aby bolo možné stanovovať podmienky získania príspevku na bývanie najmä v závislosti od počtu členov domácnosti, úhrad, súvisiacich s bývaním a príjmovej situácie členov domácnosti.
- f) Monitorovať, vyhodnotiť zavedenú odvodovú úľavu zamestnávateľov, v prípade zamestnancov s nízkymi mzdami, ktorí prichádzajú na trh práce po dlhodobej nezamestnanosti, aj na oblasť podpory udržania v zamestnaní zamestnancov s nízkymi mzdami.

5.2.3 Ministerstvo financií SR

V apríli 2018 bol prijatý *Národný program reforiem Slovenskej republiky 2018*, ktorý popisuje štrukturálne opatrenia, ktoré vláda SR plánuje realizovať najmä v najbližších dvoch rokoch. Uvedený program sa realizuje a priebežne aktualizuje, aj s cieľom znižovania nezamestnanosti, znižovania chudoby ako takej, stavu hmotnej núdze, a tým aj znižovania energetickej chudoby.

Systémové riešenia :

- a) Pri príprave návrhu štátneho rozpočtu implementovať do rozpočtu verejnej správy financovanie návrhov opatrení zameraných na riešenie energetickej chudoby.

5.2.4 Ministerstvo dopravy a výstavby SR

Vo vecnej pôsobnosti rezortu dopravy a výstavby je novelizácia zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Posledná novela nadobudla účinnosť 1.5.2019.

Systémové riešenia :

- a) Poskytovanie účinnej podpory na zvýšenie energetickej hospodárnosti bytových a rodinných domov.
- b) Z hľadiska energetickej efektívnosti je potrebné podporiť znižovanie spotreby energie u energeticky chudobných obyvateľov znížením spotreby tepla formou zateplenia rodinných a bytových domov.
- c) Z environmentálneho hľadiska budú bonifikované zateplenia rodinných domov a bytových domov, v ktorých zdroj vykurovania spaľuje tuhé palivá.

5.2.5 Úrad pre reguláciu sieťových odvetví

Úrad pri plnení svojich úloh, ktoré mu vyplývajú z platnej legislatívy, regulačnej politiky a zo smerníc EÚ, rieši problém energetickej chudoby implementovaním vhodných legislatívnych mechanizmov a nástrojov, za podmienky splnenia kritérií energetickej efektívnosti.

5.2.6 Ministerstvo životného prostredia SR

Ministerstvo riadi národný projekt Zelená domácnostiam v rámci operačného programu Kvalita životného prostredia. Projekt je súčasťou prioritnej osi č. 4, zameranej na podporu energetiky efektívneho nízkouhlíkového hospodárstva.

Systémové riešenia:

- a) Poskytovanie účinnej podpory na zvýšenie energetickej efektívnosti zdrojov vykurovania v bytových a rodinných domov.
- b) Z hľadiska energetickej efektívnosti je potrebné podporiť znižovanie spotreby energie u energeticky chudobných obyvateľov znížením spotreby tuhých palív prostredníctvom podpory zámene neefektívnych zdrojov vykurovania v rodinných a bytových domov za efektívnejšie.
- c) Z environmentálneho hľadiska budú v národnom projekte Zelená domácnostiam dodatočne bonifikované také náhrady, pri ktorých dochádza k zámene zdrojov vykurovania na tuhé palivá za ekologickejšie zariadenia využívajúce obnoviteľné zdroje energie.

5.3 Finančný vplyv z návrhu

Finančný vplyv na štátny rozpočet, ktorý vyplýva z navrhovaného operatívneho riešenia - **Zavedenie príspevku na energie** (pozri časť 5.1.1) je vypočítaný na základe:

- výšky mesačného príspevku, vynaloženého na minimálnu energetickú potrebu domácností;
- priemerného počtu domácností, ktoré, podľa štatistiky MPSVR SR, poberali v sledovaných rokoch príspevok na bývanie.

Mesačný príspevok vynaložený na minimálnu energetickú potrebu domácností uvedený v tabuľke č. 5 je vypočítaný na základe hodnoty minimálnej energetickej spotreby domácností na jeden mesiac (uvedenej v časti 4.3, tabuľka č. 2) a na základe stanoveného kritéria energetickej chudoby.

Tabuľka 5 Výpočet mesačného príspevku vynaloženého na minimálnu energetickú potrebu domácností

Položka	Jednočlenná domácnosť	Dvojčlenná domácnosť	Trojčlenná domácnosť	Štvorčlenná domácnosť
Minimálna energetická potreba (EP)	30,79 €	47,33 €	69,39 €	81,94 €
Životné minimum (SUMŽmin) (súčet súm životného minima jednotlivých členov domácnosti)	210,20 €	356,84 €	452,80 €	548,76 €
X (EP/SUMŽmin) (index pomeru minimálnej energetickej potreby k výške životného minima členov domácnosti)	0,146	0,133	0,153	0,149
Xmax (max. hodnota indexu pomeru min. energetickej potreby k disponibilnému čistému príjmu domácnosti uvedený v tab. č. 7)	0,092	0,092	0,092	0,092
X>Xmax (podmienka pre zaradenie do kategórie energeticky chudobných)	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO
Mesačný príspevok na energie (EP - SUMŽmin*Xmax)	11,45 €	14,50 €	27,73 €	31,45 €

V tabuľke č. 6 je prezentovaný vývoj počtu domácností na Slovensku, ktoré poberajú príspevok na bývanie podľa § 14 zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov.⁵

Tabuľka 6 Vývoj počtu domácností poberajúcich príspevok na bývanie

Položka	2015	2016	2017	2018
Počet domácností poberajúcich príspevok na bývanie	62 052	51 489	42 880	35 115
z toho	1-členná domácnosť	33 467	27 498	22 989
	2-členná domácnosť	12 538	10 475	8 631
	3-členná domácnosť	6 371	5 265	4 403
	4- a viacčlenná domácnosť	9 676	8 252	6 857

Poznámka: Štatistické vykazovanie ŠÚ SR od r. 2018 rozlišuje iba 1-člennú a viacčlennú domácnosť.

Vývoj **finančného dosahu na štátny rozpočet** za roky 2015 až 2018 je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

⁵ Zdroj: RSD MIS

Tabuľka 7 Výpočet dosahu navrhovaného príspevku na energie na štátny rozpočet

Položka	Mesačný príspevok na energie	Vývoj finančných prostriedkov vyplácaných za rok (v eur)			
		2015	2016	2017	2018
1-členná domácnosť	11,45 €	4 598 366 €	3 778 225 €	3 158 689 €	2 628 462 €
2-členná domácnosť	14,50 €	2 181 612 €	1 822 650 €	1 501 794 €	4 711 099 €
3-členná domácnosť	27,73 €	2 120 014 €	1 751 981 €	1 465 142 €	
4- a viacčlenná domácnosť	31,45 €	3 651 722 €	3 114 305 €	2 587 832 €	
Spolu	-	12 551 714 €	10 467 161 €	8 713 457 €	7 339 561 €

Uvedené výpočty sú len hrubé odhady, ktoré je potrebné priebežne spresňovať. Z predchádzajúcich tabuliek vyplýva, že finančný dosah na štátny rozpočet, s ohľadom na riešenie takého dôležitého celospoločenského problému, je v primeranej výške, a teda reálny pri riešení energetickej chudoby v Slovenskej republike. Je možné konštatovať, že tento vplyv má klesajúcu tendenciu z dôvodu, že počet domácností poberajúcich sociálne dávky a dotácie sa medziročne znižuje.

Záver

Predkladaná Koncepcia na ochranu odberateľov spĺňajúcich podmienky energetickej chudoby má za cieľ poskytnúť:

- informácie, ako je riešená energetická chudoba v niektorých štátoch EÚ;
- informácie o súčasnej situácii v riešení energetickej chudoby v Slovenskej republike;
- definíciu a stanovenie kritérií energetickej chudoby v Slovenskej republike;
- návrh riešenia energetickej chudoby v Slovenskej republike.

Z predloženej koncepcie jednoznačne vyplýva, že Slovensko problém energetickej chudoby rieši, a to vo vzťahu k chudobe ako takej. Z legislatívneho pohľadu, prijaté opatrenia už v súčasnej dobe rieši napríklad zákon č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti, Regulačná politika na regulačné obdobie 2017 – 2021, ako i cenové vyhlášky úradu. Konkrétne prijaté opatrenia proti chudobe, ktoré sú na Slovensku už reálne zavedené, sú napríklad príspevok na bývanie, príspevok na zateplenie rodinného domu, poskytovanie dotácií na odstraňovanie systémových porúch bytových domov alebo vytváranie programov zamestnanosti, vrátane poskytovania investičných stimulov smerujúcich k zvyšovaniu zamestnanosti.

Reálne riešenie otázky energetickej chudoby navrhované v tejto koncepcii je jednoznačnou úlohou štátu ako takeého, a to realizáciou prostredníctvom jednotlivých dotknutých rezortov samostatne a zároveň v spolupráci medzi sebou.

Úlohou každého jedného rezortu je podieľať sa na riešení danej otázky zo svojho uhla pohľadu, podať konštruktívne návrhy a doplnenia navrhovaného znenia koncepcie a následne vytvoriť všetky podmienky na vypracovanie legislatívnych opatrení na zabezpečovanie realizácie koncepcie, a to vo všetkých súvisiacich oblastiach spadajúcich pod gesciu daného rezortu.

Vybrané opatrenia bude potrebné premietnuť do programu vlády Slovenskej republiky, prostredníctvom parciálnych politík a programov príslušných rezortov. Vyhodnocovanie navrhnutých opatrení bude v kompetencii každého príslušného rezortu.

Operatívne riešenia sú zamerané na:

- definovanie postupu pre energetické spoločnosti v prípade, že sa domácnosť ocitne v situácii, keď nemôže za energie zaplatiť;
- motiváciu odberateľov energií riadiť si vlastnú spotrebu.

Systémové riešenia sú zamerané hlavne na:

- vytvorenie legislatívnych podmienok pri:
 - prerušení dodávky energií,
 - vzniku tzv. verejného dodávateľa,
 - tvorbe zákona o pomoci v energetickej chudobe;
- poskytovanie účinnej podpory na zvyšovanie energetickej hospodárnosti;

- podporu tvorby pracovných miest v sektoroch a regiónoch, kde sa vytvoria predpoklady na rast zamestnanosti, a tým aj ekonomický rast.

Navrhnuté riešenia majú alternatívny a odporúčací charakter. Vybrané bude najefektívnejšie riešenie. Doložka vybraných vplyvov bude posudzovaná v rámci legislatívneho procesu. Vyhodnocovať plnenie prijatých opatrení budú príslušné rezorty v rámci úloh Úradu vlády SR.

Prílohy

**Príloha č. 1 ku Koncepcii na ochranu odberateľov spĺňajúcich podmienky energetickej chudoby –
Prehľad čistých príjmov súkromných domácností v roku 2018 v členení podľa ekonomickej aktivity
prednostu domácností⁶**

**T 2-2 Prehľad príjmov súkromných domácností v roku 2018
v členení podľa ekonomickej aktivity prednostu domácnosti**

v eur na osobu a rok

Ukazovateľ	Domácnosti podľa ekonomickej aktivity prednostu					
	Ekono- micky aktívny	v tom		Ekono- micky neaktívny	v tom domácnosti	
		pracujúci	neza- mestnaný		starob- ných dôchod- -cov	iné
Hrubé peňažné príjmy - úhrn	6 920	6 991	2 020	5 257	5 368	3 571
v tom						
Hrubé peňažné príjmy z pracovnej činnosti	4 931	4 997	423	444	440	507
Peňažné príjmy z vlastného súkromného podnikania ¹	757	767	40	117	114	166
Sociálne príjmy spolu	914	907	1 413	4 625	4 748	2 760
v tom						
<i>Starobné dôchodky</i>	<i>403</i>	<i>407</i>	<i>163</i>	<i>4 041</i>	<i>4 278</i>	<i>438</i>
<i>Iné dôchodky</i>	<i>155</i>	<i>156</i>	<i>127</i>	<i>403</i>	<i>314</i>	<i>1 765</i>
<i>Dávky v chorobe</i>	<i>36</i>	<i>37</i>	<i>1</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	<i>20</i>
<i>Podpora v nezamestnanosti</i>	<i>26</i>	<i>21</i>	<i>367</i>	<i>19</i>	<i>17</i>	<i>53</i>
<i>Dávky sociálnej pomoci</i>	<i>13</i>	<i>5</i>	<i>534</i>	<i>26</i>	<i>24</i>	<i>49</i>
<i>Peňažná pomoc rodinám s deťmi</i>	<i>265</i>	<i>266</i>	<i>194</i>	<i>79</i>	<i>67</i>	<i>259</i>
<i>Iné sociálne príjmy</i>	<i>17</i>	<i>16</i>	<i>27</i>	<i>46</i>	<i>37</i>	<i>177</i>
Ostatné peňažné príjmy	318	320	143	71	66	137
Čisté peňažné príjmy	5 802	5 857	1 952	5 176	5 287	3 494
z toho						
Čisté peňažné príjmy z pracovnej činnosti	3 813	3 863	355	363	359	431

¹ peňažná čiastka vyčlenená z podnikania pre potreby domácnosti

⁶ Zdroj: Príjmy, výdavky a spotreba súkromných domácností SR, august 2019, Štatistický úrad Slovenskej republiky

Príloha č. 2 ku Koncepcii na ochranu odberateľov spĺňajúcich podmienky energetickej chudoby – Výdavky súkromných domácností na bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá v roku 2018 v členení podľa ekonomickej aktivity prednostu domácnosti⁷

**T 2-4 Výdavky súkromných domácností za tovary a služby v roku 2018
v členení podľa ekonomickej aktivity prednostu domácnosti**

1. pokračovanie
v eur na osobu a rok

Ukazovateľ	Domácnosti podľa ekonomickej aktivity prednostu					
	Ekono- micky aktívny	v tom		Ekono- micky neaktív -ny	v tom domácnosti	
		pracujúci	neza- mestnaný		starobných dôchodcov	iné
<i>Mlieko, syry a vajcia</i>	153	154	89	180	182	143
<i>Oleje a tuky</i>	35	35	25	53	54	36
<i>Ovocie</i>	63	64	25	82	84	43
<i>Zelenina, vr. zemiakov a ostatných hlúzovín a výrobkov z hlúzovín</i>	65	66	46	85	86	68
<i>Cukor, džem, med, čokoláda a cukrovinky</i>	59	60	31	68	70	46
<i>Potravinárske výrobky i. n.</i>	33	33	25	42	42	33
<i>Nealkoholické nápoje spolu v tom</i>	78	78	46	88	89	73
<i>Káva, čaj a kakao</i>	30	30	20	42	43	31
<i>Minerálne vody, nealkoholické nápoje, ovocné a zeleninové šťavy</i>	47	48	27	45	46	42
Výdavky za alkoholické nápoje a tabak spolu	120	121	57	125	127	103
<i>v tom</i>						
<i>Alkoholické nápoje</i>	58	58	19	67	68	45
<i>Tabak</i>	62	63	38	59	59	59
Výdavky za odievanie a obuv spolu	241	243	80	122	126	72
<i>v tom</i>						
<i>Odievanie</i>	167	169	50	85	88	41
<i>Obuv</i>	73	74	29	37	38	30
Výdavky za bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá spolu	747	748	620	980	987	868
<i>v tom</i>						
<i>Skutočné nájomné za bývanie</i>	67	67	108	29	21	143
<i>Údržba a drobné opravy obydlia</i>	64	65	8	51	53	19
<i>Dodávka vody a ostatné služby súvisiace s bývaním</i>	180	181	125	261	266	183
<i>Elektrina, plyn a iné palivá</i>	436	436	379	639	647	524
<i>v tom</i>						
<i>Elektrina</i>	159	158	177	215	214	224
<i>Plyn</i>	123	124	57	194	196	149
<i>Tuhé a kvapalné palivá</i>	44	43	79	61	61	53
<i>Ústredné kúrenie a teplá voda</i>	111	111	67	170	175	98

⁷ Zdroj: Príjmy, výdavky a spotreba súkromných domácností SR, august 2019, Štatistický úrad Slovenskej republiky